

ция полученной информации в соответствии с концепцией по схеме агрегации учета ОФ создает методическую основу мониторинга ОФ.

Аналитическая ценность мониторинга ОФ состоит в возможности исследовать большие массивы информации в различные периоды времени по различным категориям признаков, к числу которых (кроме уже названных) добавляются виды ремонтов, ресурсы, а также способ реализации ремонтов (собственные силы, договора подрядов).

Мониторинг состояния ОФ предприятия, основные принципы которого изложены выше, в настоящее время реализован и тестируется в рамках системы информационно-аналитической поддержки управленческих решений на предприятии КП "Кременчугводоканал".

1. Орлова Р.И. и др. Экономика жилищно-коммунального хозяйства. – М.: Стройиздат, 1998. – 271 с.

2. Кантор Е.Л. и др. Основные фонды промышленных предприятий. – СПб.: Питер, 2002. – 229 с.

3. Куроченко А.В. Оценка экономической эффективности деятельности предприятий и объединений. – К.: Техніка, 1982. – 192 с.

Получено 12.12.2007

УДК 332.12 : 504.064.2

Ю.Ю.ВИСТАВНА

Харківська національна академія міського господарства

ОЦІНКА ВОДОКОРИСТУВАННЯ У ЗВ'ЯЗКУ З СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ ХАРАКТЕРИСТИКАМИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Запропоновано напрямки удосконалення системи оцінки сталості водокористування на регіональному рівні. Розроблено методичні засади оцінки водокористування на основі запропонованого інтегрального критерію. Виконано розрахунок сталості водокористування в регіонах України.

Водні ресурси є одним з головних факторів розміщення продуктивних сил і розвитку процесів урбанізації в регіонах, а також основою екологічної безпеки України. В більшості регіонів України існує дефіцит і погіршується якість води внутрішніх водних об'єктів.

У сучасних програмах регіонального розвитку повинні бути передбачені напрямки підвищення ефективності використання енергетичних і природних ресурсів, що сприяє зменшенню негативних наслідків на довкілля та здоров'я людини і стабілізує соціально-економічний розвиток регіонів.

Проблеми сталого розвитку водного господарства України у різні роки досліджували вчені: С.Л.Василенко, Б.М.Данилишин, С.І.Доро-

гунцов, М.А.Хвесик, А.В.Яцик [1-4] та ін. Але не вирішеними залишаються питання комплексної оцінки водокористування в регіоні з урахуванням економічних, екологічних і соціальних чинників.

Мета даної роботи – удосконалити систему оцінки сталості водокористування в регіоні.

Для досягнення мети було вирішено наступні завдання: проаналізовано структуру водокористування в регіоні, визначено основні чинники сталості водокористування, запропоновано методичні засади визначення показників і критеріїв сталості водокористування, проведена оцінка сталості водокористування в регіонах України.

Особливістю процесів водокористування в регіонах України є високе і нерівномірне використання водних ресурсів у різних галузях економіки, зростання скиду забруднених стічних вод у водні об'єкти, збільшення частки комунального водокористування у загальній системі водного господарства країни.

Сьогодні 85% від загального забору води з поверхневих вод використовується на господарсько-побутові і питні потреби населення урбанізованих територій. Стічні води комунальних господарств складають 19,5% від загального обсягу стічних вод, що скидаються у водні об'єкти України. Головними комунальними водоспоживачами є житловий сектор та адміністративні будівлі.

Враховуючи основні принципи сталого розвитку [3], система комунального водокористування визначена як соціо-еколого-економічна система (рис.1).

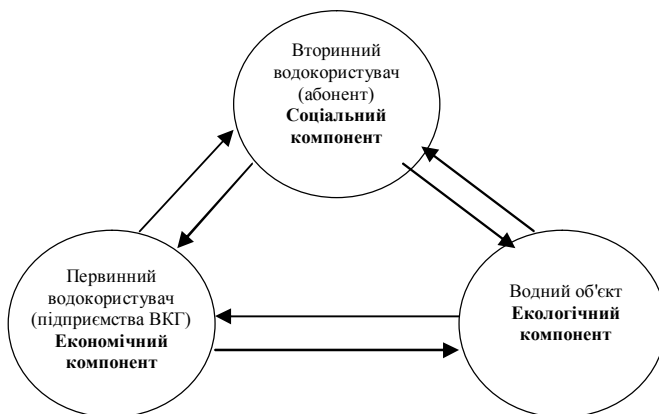

Рис. 1 – Соціо-еколого-економічна система водокористування

Ключовою категорією системи водокористування на урбанізованих територіях є водний ресурс. Водні ресурси, як будь-які економічні природні ресурси, обмежені у своїй кількості й якості, а тому існує потреба в їх раціональному використанні.

Раціональне використання водних ресурсів у комунальному господарстві пропонується розуміти як процес, направлений на мінімізацію споживання водних ресурсів водокористувачами, зниження обсягів зворотних вод і надходження забруднюючих речовин у водні об'єкти при одночасному задоволенні екологічно і економічно обґрунтованих потреб водоспоживачів і економічних інтересів підприємств ВКГ у загальній системі регіонального розвитку.

Враховуючи компоненти системи комунального водокористування і принцип раціонального використання водних ресурсів для забезпечення сталого розвитку регіонів розроблено комплексну оцінку водокористування (рис.2).

Рис. 2 – Комплексна оцінка водокористування

На регіональному рівні для кількісної оцінки сталості водокористування визначено його пріоритетні показники: водоемність валового регіонального продукту, обсяги використання водних ресурсів, скид

забруднених зворотних вод у водні об'єкти, рівень використання води населенням.

Показники було інтегровано у критерій оцінки сталості регіонального водокористування:

$$I_{i, \text{ев}} = K_{i, \text{екон}} \cdot K_{i, \text{екол}} \cdot K_{i, \text{соц}}, \text{ м}^3/\text{грн.},$$

де $K_{i, \text{екон}}$, $K_{i, \text{екол}}$, $K_{i, \text{соц}}$ – коефіцієнти економічної, екологічної і соціальної ефективності водокористування, що розраховуються на основі показників сталості водокористування [5].

Інтегральний критерій $\rightarrow 0$ – підвищення рівня сталості водокористування в регіоні.

Згідно з отриманими результатами розрахунку рівня сталості регіонального водокористування, в період 2003-2005 рр. спостерігається тенденція підвищення сталості водокористування в майже всіх регіонах України. Це пов'язано з підвищенням рівня валового регіонального продукту, скороченням чисельності населення і обсягів використання водних ресурсів у регіонах (рис.3).

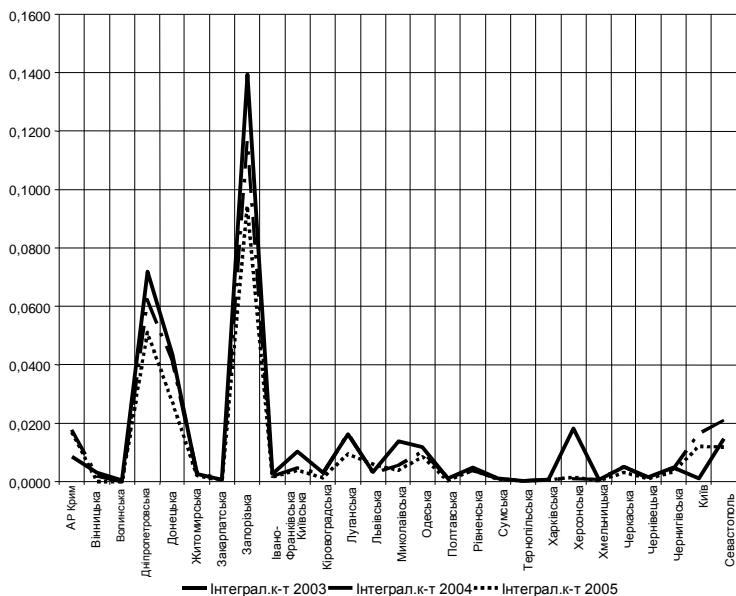

Рис. 3 – Оцінка сталості водокористування в регіонах України

Але існує деяка тенденція погіршення рівня екологічно безпечного водокористування за рахунок збільшення кількості надходження у

довкілля зворотних вод не очищених до нормативних значень. Також збільшується рівень використання води на одного жителя в регіоні. Однією з причин є зростання рівня урбанізації в регіонах України.

Перспективним напрямком для подальшого дослідження проблеми оцінки сталості водокористування є розробка критеріїв сталості на різних рівнях господарювання, а також розвиток інтегральних критеріїв за рахунок включення додаткових факторів, наприклад, технічного.

1. Василенко С.Л. Экологическая безопасность водоснабжения. – Харьков: ИД «Райдер», 2006. – 320 с.

2. Дорогунцов С.І., Хвесик М.А., Головинський І.Л. Водні ресурси України (проблеми теорії та методології). – К.: ВПЦ «Київський університет», 2002. – 228 с.

3. Природно-ресурсна сфера України: проблеми сталого розвитку та трансформацій / За заг.ред. чл.-кор. НАН України Б.М.Данилишина. – К.: ЗАТ „Нічлава”, 2006. – 704 с.

4. Яцик А.В. Екологічна безпека в Україні. – К.: Генеза, 2001. – 216 с.

5. Виставна Ю.Ю., Гриненко В.В. Оцінка стійкості водокористування в регіонах України // Коммунальное хозяйство городов: Науч.-техн. сб. Вып.78. – К.: Техніка, 2007. – С.155-162.

Отримано 15.01.2008

УДК 332.145

В.И.ТОРКАТЮК, д-р техн. наук, В.В.КОНЕНКО,
А.Л.ШУТЕНКО, И.Н.ВОЛОДИНА

Харьковская национальная академия городского хозяйства

СИСТЕМЫ ГАЗОСНАБЖЕНИЯ И ГАЗОРАСПРЕДЕЛЕНИЯ ХАРЬКОВСКОГО РЕГИОНА: АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

Анализируется состояние, проблемы развития и функционирования систем газоснабжения и газораспределения на примере Харьковского региона, рассматриваются перспективы их развития.

Актуальность данной темы обусловлена тем, что проблемы организации поставок газа, несовершенство системы учета газа, низкий уровень оплаты населением за потребленный газ, высокие потери природного газа по-прежнему остаются стратегически нерешенными. Не может не вызывать беспокойства и рост за последние годы на 74% количества аварийных заявок на истоки газа.

До настоящего времени проблема принятия кардинальных мер по возрождению, развитию, повышению безопасности и эффективности систем газоснабжения и газораспределения так до конца и не решена [1-3].

Такое положение дел требует дальнейших углубленных исследований и разработки решений по повышению эффективности систем